

Az IKSZ iránti attitűdök a középiskolások körében

Készítette: Markos Valéria
Debreceni Egyetem
Szociológia és Szociálpolitika Tanszék
Budapest, 2015.03.30.

Téma indoklása

- Alacsony társadalmi, állampolgári tudatosság, aktivitás, szociális érzékenység
- 2012-ben bevezetett iskolai közösségi szolgálat
-> érettségi megszerzésének
alapkövetelménye!!!
- 50 óra közösségi szolgálatot, arányosan elosztva lehetőleg 3 tanév során kell teljesíteni

IKSZ céljai

5 fő cél:

- **Növelje az állampolgári aktivitást.**
- **Motiválja a fiatalok arra, hogy a jövőben önkéntes munkát végezzenek.**
- **Könnyítse a pályaorientációt.**
- Fokozza a szociabilitást és elősegítse a kapcsolatépítést.
- Elősegítse a tolerancia, a segítőszándék kialakulását a fiatalokban

Kutatási probléma: Vajon eléri-e az iskolai közösségi szolgálat a célját??

- **Állampolgári tudatosság növelése**

- *Vajon aktívabb állampolgárokká válnak-e a diákok az iksz hatására?

- *Kötelességüknek érzik-e azt, hogy tenniük kell a társadalomért?

- **Jövőbeni önkéntesség növelése**

- *Vajon az iskolai közösségi szolgálat növeli-e a diákok önkéntességről való ismereteit?

- *Hajlandóbbak-e a jövőben önkéntes munkát vállalni a diákok az iksz hatására?

- **Pályaorientáció elősegítése**

- *Biztosítottak-e a lehetőségek a diákok számára a szakirányukkal való összeegyeztetésre?

- *Próbálják-e összeegyeztetni érdeklődési körükkel a közösségi szolgálatot?

Kutatási kérdések

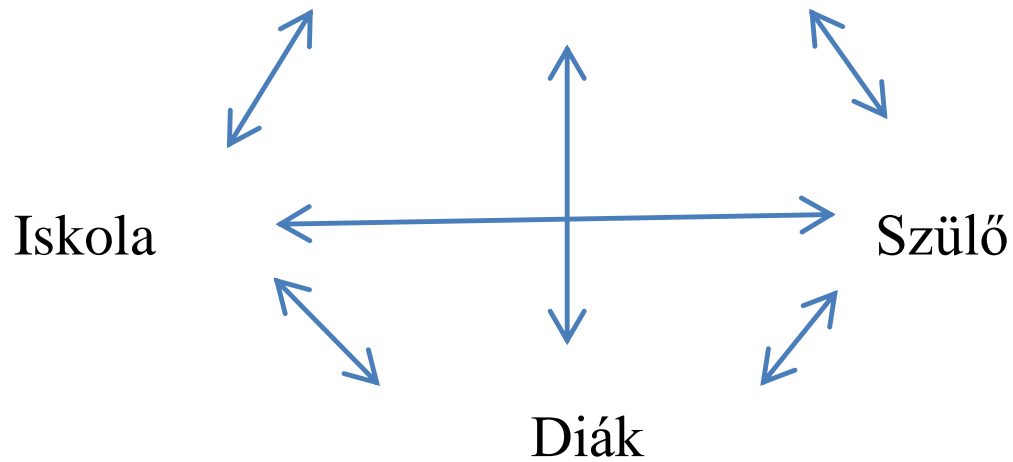
- Vajon a szülők állampolgári aktivitása befolyásolja-e a fiatalok állampolgári aktivitáshoz való viszonyát?
- Melyek a ténylegesen fejlesztett kompetenciák a közösségi szolgálat során?
- Az iskolatípus mennyiben befolyásolja a közösségi szolgálathoz kapcsolódó pozitív vagy negatív attitűdöket?
- Melyek az iksz során szerzett pozitív és negatív tapasztalatok?
- Milyen tényezők befolyásolják az iksz sikerességét?
- Milyen különbségek mutathatóak ki a férfiak és a nők iskolai közösségi szolgálat iránti attitűdjeikben?

Kutatási módszer, típus

- **Kutatás módszere:**
- Kvalitatív módszer, 4 félig strukturált fókuszcsoportos interjú a nyíregyházi középiskolás diákok körében

- **Kutatás típusa:**
- Feltáró kutatás

Az iskolai közösségi szolgálat hatásmechanizmusa

Fogadóintézmény

1. cél: Az állampolgár aktivitás növelése

- Niemi – Hepburn: 14-25 év közötti szakaszban, történnek a legmérvadóbb változások az egyén politikai életében
- Percheron (1999): Politikai szocializáció élethosszig tart...
- Elsődleges szintér: a család; hivatalostól eltérő vélemények
- Másodlagos szintér: iskola; ám az iskolában nem szabad politizálni!

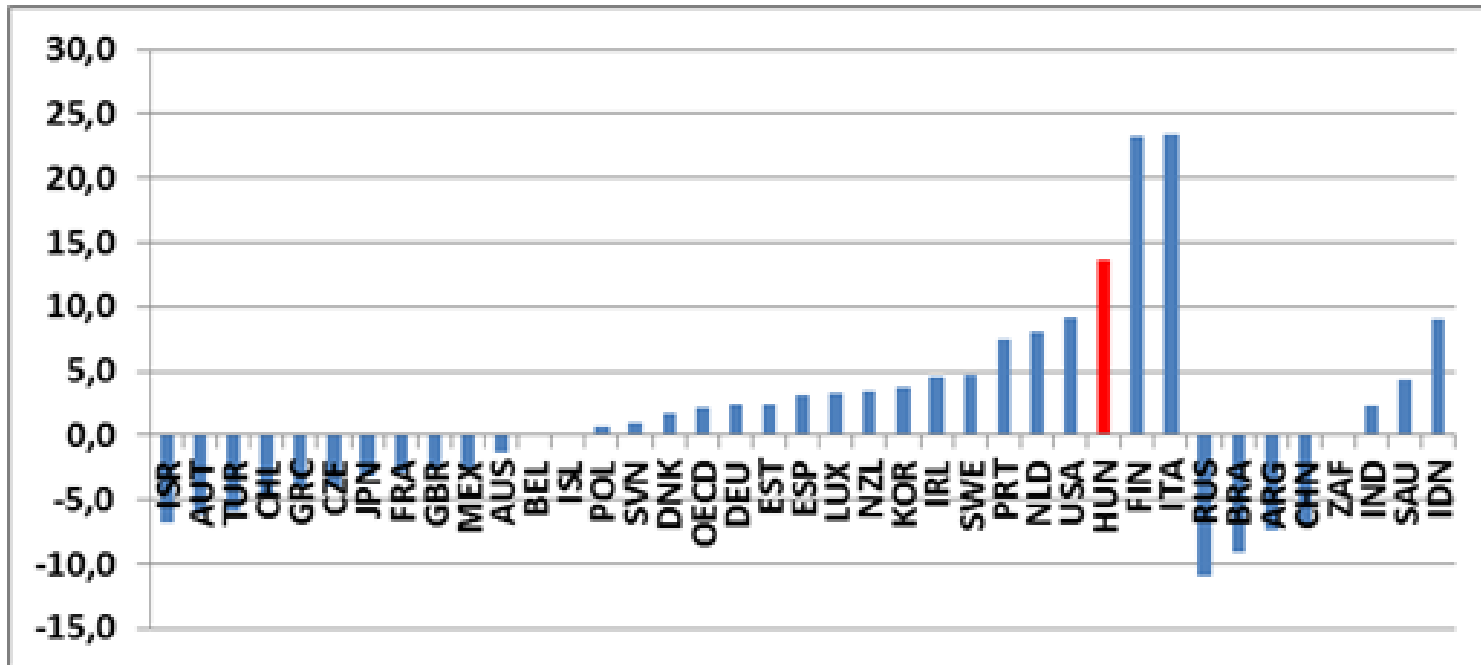

2. cél: Pályaorientáció elősegítése

- Inglehart: a materiális értékeket felváltották a posztmateriális értékek (demokrácia, emberi jogok, nemi egyenlőség, környezetvédelem szabadidő jelentősége) (Inglehart 1977,1990)
- Putnam: fiatalok körében nő a politikai iránti érdektelenség, csökken az alulról szerveződés, azonban a materialista és individualista értékek egyre meghatározóbbak. (Putnam 1995,2000)
- Putnam (1995; 2000) szerint az egyén az önkéntes szervezetekben tanulják meg a társadalmi és állampolgári készségeket és magatartást.
- Új típusú önkéntesség elterjedése

3. cél: Az önkéntesség népszerűsítése

A segítségnyújtási hajlandóság változása az OECD országokban 2007-2012 között

Nemzeti Önkéntes Stratégia 2011-2020

Interjúelemzés

- 1. fókuszcsoport: Gimnázium
- 2. fókuszcsoport: Evangélikus gimnázium
- 3. fókuszcsoport: Egészségügyi Szakközépiskola
- 4. fókuszcsoport: Élelmiszeripari Szakközépiskola

Az iskolai közösségi szolgálat fogalma és céljai

- *„Anyáék nekem nagyon örültek, hogy eljöttem önkénteskedni.” (3.fókuszcsoporthoz, eü.szakköz. lány)*
- *„Kiakadtunk.” (4. fókuszcsoporthoz, éi.szakköz. lány)*
- *„Elvettek az életünkből 50 kemény órát.” (4. fókuszcsoporthoz, éi.szakköz. lány)*

1. Cél vizsgálata:Állampolgári tudatosság fejlesztése

- *„Szerintem felesleges, hogy érdekelje őket. Mert egy valamit fent eldöntenek, és az úgy lesz. (...) nincs értelme a miatt idegesíteni magát az embernek, mert úgy sem tud mit tenni.”(4. fókuszcsoport, éi. szakköz. lány)*
- „Hát mondjuk, aki nem követ el semmi ilyen bűnt szerintem, vagy aki normálisan fizet mindent, például adókat is, számlákat is, vagy aki tesz valami ilyen közösségi, tesz valamit a közösségért vagy azért, hogy az állam fejlődjön vagy, hogy jobb legyen.”(1.fókuszcsoport,gimn. lány)

2. Cél vizsgálata:Önkéntességre való motiváció

- *„Hát mert a társadalom tagjai vagyunk, szóval mindannyiunknak kell tenni valamit a társadalmunkért.” (1. fókuszcsoport, gimn. lány)*
- *„Nekem a családban volt ilyen, hogy kinőtt ruhákat gyűjtöttünk össze, és templomba elvittük.” (4. fókuszcsoport, éi.szakköz. lány)*
- *„Önszántunkból, saját akartunkból segíteni másokon.” (2. fókuszcsoport, ev.gimn. fiú)*
- *„Mondjuk én terveztem alapvetően, mondjuk kicsit ilyen kétoldalú volt, hogy egy ilyen kiállításra lehet elmenni, ott segíteni ruhatárkodni, a ruhatárnál vagy az emberek beengedésénél és akkor cserébe viszont nem kell jegyet venni és van két óránk szét nézni.” (1. fókuszcsoport, gimn. fiú)*

3.Cél vizsgálata:Pályaorientáció elősegítése

- „Eldönti, hogy vagy szeretne ilyen területen dolgozni, vagy nem. Mondjuk ebben is nagyon jó. (az iskolai közösségi szolgálat)” (3. fókuszcsoport, eü. szakköz. lány)
- „Igen, mert ahol tudnál tapasztalatot szerezni, olyan helyre nem tudsz menni...”(4. fókuszcsoport, éi.szakköz. lány)

Férfi – női különbségek az iskolai közösségi szolgálat iránti attitűdben

- *„Örültem neki, hogy olyan helyen tudtam elvégezni, amit szeretek is. Én óvodában végeztem, szóval én szerettem is.” (3.fókuszcsoporthoz, eü.szakköz. lány)*
- *„Gyomlálni, kapálni, furikkal szórakozni (...) trambulint is szereltünk” (4.fókuszcsoporthoz, éi.szakköz. fiú)*
- *„Nekem személy szerint nincsenek igazából olyan helyek ahova lehetett menni. Engem igazából az informatika, a programozás rész érdekelne, de ott meg abba meg csak pénz van, máshol meg semmi. Nincsenek olyan non-profit dolgok annyira.” (1.fókuszcsoporthoz, gimn. fiú)*

Pozitív tapasztalatok

- *„Új emberek megismerése, azok úgy jók voltak. Meg így szoktuk a társaságot meg az embereket.” (4. fókuszcsoport, éi.szakköz. lány)*
- *„Nekem ez olyan volt, mint betekinteni egy másik életbe, de mégis meglátni azt, hogy igazából ugyanolyanok, mint mi. (...) én egy vak nővel barátkoztam úgy igazán össze, (...) és elmondta, hogy ő neki milyen tapasztalatai vannak az életben, hogy miket, milyen gépeket kell használnia ahhoz, hogy ő ugyan úgy tudjon, mondjuk word-ön írni, mint mi. Nagyon tetszett, hogy így elmondta nekem, hogy milyen az élete és tényleg mintha egy új életbe láttam volna bele. (...)Én mindig vártam, hogy mehessek” (3. fókuszcsoport, eü.szakköz. lány)*
- *„Egy átlag diákot nem csak az iskolában, hanem azon kívül valamivel lekötik. Nem csak úgy, hogy valamit csinálnia kell még is, mert van aki alapból nem csinál semmit iskolán kívül, tehát mégis csak jó valamilyen szempontból.” (1 fókuszcsoport. gimn. fiú)*
-

Negatív tapasztalatok

- *„Én igazából nem örültem neki, azért mert nem szeretem az olyan dolgokat, ami kötelező. És főleg úgy hogy, tehát meg van szabva, hogy csak akkor érettségizhetsz, hogy ha megvan ez az 50 óra. Szóval nekem ez így nem tetszett.” (1. fókuszcsoport, gimn. lány)*
- *„Igen, mert ha valakiben van egy kicsi segítségi vágy, talán elmenni vagy nem menne. Most kötelezően 50 órát végig kell görcsölnie... vagy megunja, vagy megutálja.” (1. fókuszcsoport, gimn. fiú)*

Negatív tapasztalatok

- *„De igazából én ott csak 3 órát voltam, de annál sokkal többet igazoltak le.(...) De az is szintén úgy volt, hogy ott is voltunk nem tudom én X órát és sokkal többet igazoltak le.” (1. fókuszcsoport, gimn. lány)*
- *„Így nem jó, mert ha azt mondom, hogy tegyük fel, semmit nem akarok csinálni, akkor is meg tudom szerezni az 50 órát, ha meg akarom. Így is úgy is találok egy olyan embert, vagy olyan ismerőst akár egy olyan szervezethez is bemegyek és el tudom érni, hogy ők úgy, hogy nem csinálok semmi, leigazolják akár mind az 50 órát felbontva, egybe.” (1. fókuszcsoport, gimn.fió)*
- *„Tényleg, ha leállítanának minket dolgozni, ki menne oda? Senki!” (4. fókuszcsoport, éi.szakköz. lány)*
- *„Igazából tényleg volt ilyen felkészítő óránk, de nekem ezután nekem is nagyon sok kérdésem merült fel. És hát igazából olyan kérdések, amire különböző emberek, különböző válaszokat adtak és ezzel egy picit bekavartak. Tehát például, nagyon sokáig nem tudtam arra a kérdésemre a választ, hogy akkor most ezt az 50 órát akár egyszerre egy évben is meg lehet csinálni, vagy ez a 4 évre kell szétosztani. Tehát voltak ilyen kis apró kérdések, amik felmerültek bennem, és hát erre még tényleg így nem mindegyikre kaptam meg a választ, hogy akkor most, hogy van pontosan.” (1. fókuszcsoport, gimn. lány)*
- *„Én úgy érzem, hogy semmi mert, mert tényleg tehát egyszer csak ez a pakolásos dolog volt, ott tényleg semmi. Utána pedig amikor, hát amikor, ilyen röpis eredményeket kellett írnom. Hát szerintem igazából az sem, csak az, hogy megismerhettem azt a sportot úgy egy kicsit jobban. Szóval szerintem csak ennyi (...) úgy különösen nem éreztem volna, hogy valamim is fejlődött volna.” (1. fókuszcsoport, gimn. lány)*

Megállapításaim

- Szülők politikai passzivitása befolyásolja a fiatalok politikához való viszonyát
- A pályaorientációt segítné, ha a lehetőségek biztosítottak lennének
- Elkedvteleníti a diákokat az önkénteskedéstől
- Az IKSZ sikeressége az iskolai felkészítésen, és fogadóintézmények munkakínálatán múlik

Szociálpolitikai javaslatok

- A kötelező jelleg megszüntetése
- 50 órát csökkenteni kellene 30 órára
- Szülők bevonása
- Diákok össze tudják illeszteni a szakmatanulást a közösségi szolgálattal
- Koordinátorfelkészült és motivált legyen, órakedvezmény vagy anyagi/természetbeni juttatásokat is kaphatnának
- Tényleges értékteremtés jöjjön létre
- Fontos nagyobb hangsúlyt fordítani a „learning by doing” módszerére